

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ STURZO"
ŠIBENIK
NAUCNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

God. 2.

Šibenik, 17. februara 1922.

Br. 6.

PAPA PIO XI.

Papinska stolica u Rimu od vjekova već biva pokriva — kao i ostala vrhovna mjesta crkvene katoličke uprave — osobam talijanske narodnosti. Poznato je već, da su ti jare rezervirani benefic talijanskih kardinala, pa se za stalno nije nitko mogao ozbilno nadati, da bi ovaj zadnji konklave mogao donijeti promjene u narodnosti novoga pape.

Bilo je govora u novinama stranih velikih naroda, kako bi bilo zgodno i uputno, da novi papa bude druge narodnosti, ne talijanske, baš obzirom na talijansku novu imperijalističnu politiku. Glas ostade onaj vapiljućega u pustinji. Novi papa Pio XI. jest Talijan.

Ovo se ipak činjenici, da vrhovna uprava crkve bude jedne narodnosti, prilagođuje cijeli katolički svijet, premda je bjelodano, da nije u pojmu universalne crkve, da od uprave njene budu isključeni svi drugi narod do jednoga.

Riječ je samo, da uprava katoličke crkve ne spada nijednome narodu, da je za svakoga „urbi et orbi“. U istinu odlučuju ljudi, koji su na upravi, a ovi su svi Talijani a nije pojmljivo, nije humano, nije moguće, da nužne važne odluke ovih velikih talijanskih crkvenih dostojanstvenika ne budu resultantom i njihovog talijanskog čuvstva.

Kad bi i svi crkveni visoki dostojanstvenici, koji odlučuju o sudbini i upravi katoličke crkve, znali uvijek ostati i u najvažnijim pitanjima naroda kojem oni pripadaju samo, jedino božiji pozvanici,

ostalo bi uvijek, da od vijekova nazad do danas a što je najteže, i unapred, odlučuje i odlučit će u svim pitanjima vjerskim, u vjeri samoj, narodne urođene talijanske osebine, narodni talijanski karakter, dok od tih odluka biva isključeno sentimentalno i karakteristično osećanje svih drugih naroda, koji spadaju katolicizmu.

Ako ovom za nas tuđinskom narodnom karakteru uprave katoličke crkve, nadodajemo još nepoznavanje duboko drugih, a osobito mladih naroda, i ako k tome nadodamo još potpuno neprijateljsko raspoloženje ambijenta u kojemu se vijekovno uprava kreće, jasno je svatit kojih ogromno štetnih posljedica može biti za vjeru, koja je za veliki dio čovječanstva najveće dobro; za narodna pitanja, koja su za svakoga čovjeka sveta, da katolička crkva, koja bi morala biti po zadaći svojoj universalna, nije internacijonalnim pojmom ni čustvom upravljana.

Pitanje je ovo staro i u tome nema nade, da bi se stanje stvari u čem poboljšalo; talijanski kardinali, koji predstavljaju uvijek većinu, ne puštaju vlast iz ruku, a talijanski će papa, kao i predšasnici njegovi, paziti brižno, da kolegiji kardinala bude uvijek sastavljen na način, da i u buduću ostane baština S. Petra u vlasti Talijana.

Do sada, priznat ćemo, ovo stanje stvari nije imalo znatno štetnih posljedica, i to osobito s razloga što je ambijent talijanski i politika talijanske države do prije rata, imao

obilježje, možda i to prividno, ravnopravnosti naroda u pojmu slobode po svaćanju Mazzini-a. Danas su prilike u Italiji sasvim promjenjene, danas Italija ima izraženu imperijalističku politiku, osobito na Balkanu, a ovo je za nas važno. Danas je Italija prijeteća pogibelj a time postaje, da upotrebimo najblažiji izraz, donekle nepouzdan sve što je u rukami Talijana, sve što se kreće u talijanskom krugu.

U nizu ovih misli postaje od osobite važnosti izbor u zadnjem konklavu, i neuklonivo talijansko svaćanje na upravi katoličke crkve.

Ni ovo pitanje, kao ni ono o kojem ćemo niže govoriti, nema velike važnosti za velike narode, pa je u tome i tolerancija njihova viša.

Italija, pa i imperijalistična politika iste, ne glusi ni Englesku ni Francusku ni Njemačku.

Za male narode a osobito za nas je pitanje važno, jer smo na putu političkim težnjama i trgovačkoj ekspanziji Italije, jer imamo u našem narodu dvije velike vjere, jer se razlika vjere upotrebljava kao političko oružje.

Nemamo ovim člankom pretenziju da promjenimo stanje koje je od vijekova sankeijonirano, pa to neće moći postignuti ni cijeli naš narod. Naša je namjera samo, uz potpuno poštovanje vjere, svesti pozornost na pogibelj.

Nego ne samo po onom što smo gori rekli; ne samo po novim kriterijama talijanske politike, značajno je imenovanje novoga pape, već je imenovanje kardinala Ratti-a na najveću čast crkve značajno

osobito za nas s razloga što je sa imenovanjem Ratti-a pobijedila klerikalna talijanska stranka talijanskog parlamenta, što je izborom Ratti-a pobijedio Don Sturzo, koji je javno vojevao protiv našim narodnim težnjama.

Papa je Pio XI, po sveopćem priznanju, čovjek svestrane naobrazbe, pa nam je ipak njegova velika kultura nekakvo jamstvo, da će znati sačuvati u velikim nacionalnim pitanjima nužno ravnotežje, i da nas neće cijeniti kao raj u katolicizma, i da neće rabiti vjeru e da razdvoji jedinstvo našega naroda, kako bi to htjela talijanske vlada; ali je zabrinutost opravdana, jer je kad. Ratti baš emenacija jedne političke vladine stranke, jer možemo dostatnim temeljem ustvrditi da je sreća kard. Ratti u raznim visokim častima crkve išla paralelno onom brzinom, kojom je rasla sreća talijanske klerikalne stranke, od kad joj je ovih zadnjih godina dignut „non expedit“. Novi je papa u zadnjem koncistoriju, ovih zadnjih godina, postao kardinalom, za tim nuncijom u Varšavi, nazad malo mjeseci nadbiskupom Milana, a ušao je, — možemo reći, — papom u konklave, tj. rajuci u laž staru poznatu rečenicu.

Konklave je dosta dugo potrajao, očito je bio zabrinut, ali je klerikalna stranka svojim programom približenja političke Italije crkvi, odmah od časa smrti Benedikta XV, razvila tako silnu izbornu agitaciju, dovela izbor pape do tako uskog odnošaja sa talijanskom vladom, da bi bila i ova pala, kad

PODLISTAK.

Šibenik i Šibenčani.

Gosp. Marko Car, poznati naš književnik, u br. 4935. beogradske „Politike“ u formi dijaloga povodom božićnih događaja iznaša nam slijedeću sliku o Šibeniku i Šibenčanima:

— Ko je, ma i jedared, propu-tovao Jadranom, tomu je zaceo ostalo u pameti staroliko obličje malog Šibenika, što se na bregu i kraj mora skrka sa svojom divnom katedralom iz petnaestog veka, najlepšom možda građevinom u celoj Dalmaciji. Tu je crkvu sa-zidao čuveni Đorđe Orsini, ili kako ga vršnjaci zvuha, Đorđe Dalma-tinac, onaj isti koji je 1464. go-dine pregradio Knežev Dvor u Dubrovniku, današnji dvorac našeg mladog Kralja. Uz crkvu je i sjajna venecijanska „Loggia“, ne

znam od kojeg majstora iz vre-mena Renesanse; ali što je u Ši-beniku najinteresantnije, to je oblik same varoši, koja predstavlja jednu čudnu zbrku starih vlastoskih do-mova sa visokim kapijama i pu-čanskih potleuša, uz koje bi mogle da se pentraju mačke. Tu, u tim tesnim ulicama, zbili se razni du-ćani, zanatlijske radionice, krème, bakalnice itd. Ako tome dodaš da su ulazi u stanove nejednaki, a da niz jaruge, s obe strane kaldrme, uvek teče mutna voda — slika će ti otprilike biti potpuna.

Tačnije da kažem, to bi bio samo okvir slike; al da bi ti cela slika pred oči iskočila, trebalo bi opisati ljudsku mešavinu što se po toj teskobi roji. Pored „tanke lae-manije“, muške i ženske, odevne po najnovijoj modi pariskoj, tu ćeš na svakom koraku sresti krup-nog gornjaka kao u doba Janko-vića i Smiljančića, sa tokama na

prsimi i cruzjem za pojasom; žustre šibenske težake u tesnim benevrekama i kratkim gunjićima; ostrvljane (bodule i bodulice), koji hitaju ili se vraćaju s poljskog rada, i — u najnovije vreme — šajkaču naše vojske, koja se sim-bolički pomešala sa drven-kapom i gornjačkom čalmom.

Sad, ako možeš, prenesi se mi-slju u praznični dan, kad sve to uzavri, podstaknuto i zagrejano bo-jama u zraku i uspomenama iz tek prekuženog ropstva, pa ćeš lako razumeti, kako je tome na-rodu moralo prekipeti, gledajući kako se oružani tuđi vojnici po šibenskim ulicama baškare i mirne građane hapse. Šibenski je spor — vele — zaglađen, i ja o njemu neću dalje da govorim. Samo jedno hoću da ti kažem: kad neki italijanski ljudi hoće da taj spor objasne time, što u Šibeniku žive Hrvati (koji su, tobože, sa Slo-

vencima njihovi nepomirljivi du-smani), dok bi sve drugčije bilo kad bi onamo živeli Srbi; kad ja take stvari čitam, onda se ja, brajko, divim tolikoj majstoriji (ili tolikom neznanju) naših preko-morskih suseda, kojima bih rado doviknuo: Vi se, gospodo, varate: Šibenčani su starinom čisti Srbi; potomci onih Uskoka koji su kri-latome lavu toliko muke zadavali, zagoneći se za njegovim galijama čak do pod same Lagune!

Jer, budimo iskreni i kažimo svu istinu: Ono što Šibeniku i da-nas daje njegovo osobito obeležje, to su njegovi „pučani“, stanovnici njegove okolice i, naročito, nje-govih zagrađa. To je pravi Šibe-nik — Šibenik narodnih pesama, „sokolovo gnizdo u kom se soko-levi legu“, koje je lukavi Mlečić delomice preveo iz jedne vere u drugu, no ne mogao nikad da od-roditi. To su oni šibenski „ditići“

ne bi bio pobjedio u izboru pape duh pomirenja sa Kvirinalom.

U pobjedi klerikalne političke stranke u Vatikanu pobjedio je i Bonomi u Montecitoriju i ostao ministrom, te smo imali blagoslov Pio XI sa vanjskog balkona Vatikana, kao dokaz pomirenja crkve s Italijom, blagoslov talijanskoj vojsci, a za tim istom blagoslov svim narodima.

Mi nijesmo nikada bili pristase politike, koja je išla za tim da se uzpostavi papinska država, mi smo uvijek mislili da je carstvo crkve u etičnim mislima ne u upravi zemlje, pa veseljem primamo vijest, da je zapušten program restauracije kraljevstva pape. Za nas je pogibeljno i ovo hoćemo, da naglasimo, pobjeda jedne talijanske političke stranke nami neprijateljske u izboru pape, pogibeljan je kontakt talijanske vlade sa papinskom stolicom sredstvom spomenute talijanske političke stranke.

Ima nas mnogo u Šibeniku, koji su čuli vlastitim ušima najvažnije članove klerikalne talijanske stranke govoriti baš ovdje u Šibeniku o našem narodu dubokim prezirom mržnjom, tvrditi da Talijani ne će nikad napustiti Šibenik i da će još veća Italija proširiti vlastiti posjed u Dalmaciji.

Stranka ovih ljudi postala je izborom novog pape svemoguća u

Vatikanu, a znamo još, da je ista stranka glavni temelj talijanske vlade, koja ne ispunjava ugovor Rapala, koja vodi imperijalističnu politiku na Balkanu, koja sije razdor u našem narodu uporabom vjerkog oružja.

Ni blagoslov mira svim narodima ne može da umiri naše zabrinute misli, jer je odveć krilata riječ blagoslova prema realnosti same stvari, jer talijanske novine, koje sakrivaju uvijek istinu, odveć malo govore o pobjedi talijanske vlade u izboru pape, a odviše o blagoslovu mira svim narodima.

Po najuzvišenijem pojmu katolicizma i ako uprava crkve mora ostati u rukama Talijana, nebi smjela nijedna stranka politička da odluči o izboru pape, pogotovo ne ona koja ima u programu zarobljenje drugih katoličkih naroda. Svaki se pravi katolik mora ozbiljno bojati, da će upliv talijanske vlade u Vatikanu djelovati na druge narode centrifugalno.

Nada je ipak, da će veliki um novog pape znati svladati političke kontingencije iz kojih je izašao; nada je ipak da će znati, koliko se nas tiče, odstraniti vjersko pitanje sa naših političkih borba.

U has katolicizam nije u pogibelji.

Nada je u našem srcu, a zabrinuta je naša misao. D.r S.

FEAST OF SHELLS.

U zadnjem broju „Raskovanoga“ članak pod naslovom „Kontrola općinske aprovizacije u Šibeniku“ može se mirne duše uporediti sa naslovom one priče: „Pripravljali razanj za zeca“.

U Beogradu, čini se, još nije dovršena osnova kako da se uredi ishrana pasivnih krajeva, u koje spada i Dalmacija; još, izgleda, nije odredjen ni kvantum kukuruza, koji imade biti otposlani u Dalmaciju

koji su, sa ostalim primorcima, dugo vremena branili demača gnezda od turskog jastreba, i koje je Katić opevao u svome Ugodnom razgovoru naroda slovinskoga.

Istina je: u jednom delu šibenskog zagrađa žive i danas potomci Kresimirovih Hrvata, koji se od ostalih žitelja seoske ruke izdvajaju svojim govorom, te slovo često zamenjuju sa c. To su u glavnom mirni, radni ljudi, i koji, svakojako, idu u bolje sinove onog kraja. Ali ono što Šibenik Šibenikom čini, to je stanovništvo njegovog velikog varoša (zagrađa), jedan, kako rekoh, krasan soj ljudi, koji su na glasu sa svoje „vruće krvi“. To su inače dobri i radišni težaci, umereni u jelu i piću, osobito vešti vinogradari i koji su austrijskoj mornarici davali najbolju vojsku.

Simo Matavulj, koji ih je, kao rođeni Šibenčanin, poznao vrlo

način odlučeno kojim putem i na koji način da kukuruz bude otposlani, — a već neki delija ili bolje rekue faun u „Raskovanome“ sastavlja listu, kome se imade besplatno da kukuruz pa i brašno — ako ga bude! — raspodijeli.

Naša mlada država, kraj ogromnih izdataka što ih imade, nije zaboravila da pasivnim krajevima razdade kukuruza i brašna i na taj način žrtvuje nekoliko desetaka mi-

izbliza, ovako o njima govori u jednoj svojoj priči: „Trebalo se naći u Varošu uoči sveca, kad uzavri pesma i pucnjava. Treba ih videti kako se bane po gradu. Varošanin se nikako ne uklanja s puta „lacmaninu“, nego ga gleda s velike visine, ako mu i jeste sudio od iskona. A lacmanin je varošaninu svak ko „prkela“ (govori talijanski) i nosi talijanske haljine. Retko koji zna tuđega jezika, premda je jednako u dodiru s tuđincima. Osim svega toga, varošani su poštteni na reči, milostivi prema starcima i deci, ali kavgađije da te bog sačuva! Za reč je gotov krv proliti, ali za drugo što — da rećemo za novac — bože sačuvaj!“

Ele, kao što se vidi, pravi Srbi.

A kad velim Srbi, ja uvek mislim na njihovo drevno poreklo i njihov etnički sklop duševni; jer treba naročito istaknuti da su ti ponosni ljudi velikom većinom

lijona kruna a valjda i dinara, jer ga — bezuvjetno — ne će davati uz istu cijenu uz koju i trgovci, već jeftinije. Polazeći pak sa pretpostavke, da bogati krajevi kukuruzom, ne će dobrovoljno ovu vladinu akciju poduprijeti, već joj prodavati kukuruz, onda proizlazi, da će vladu ova akcija stajati milijona. Pisac „Raskovanoga“ nema a ma ni jedne riječi da prizna vladi brigu, nastojanje i požrtvovnost, i dok tu škrtari, obiluje sumnjičenjima i uvredama, kao da smo u doba glasovitih austrijskih aprovizacija, koje nisu bile ništa drugo već sinekure za njene gojence i iz čijih magazina današnji nebrojeni milijoni ljudi problematičnih sposobnosti u sticanju.

Kad je Njemačka navijestila Engleskoj podmornički rat do istrage, onda su Njemci gledali, kako se Englezi prevrću po londonskim ulicama i padaju od glada. Pisac anonimni ni u „R“, netom se obaznalo da je akcija za ishranu pasivnih krajeva gotova stvar, klikće od veselja i sprema neizmerno dugu listinu svih onih, koji bi imali da besplatno dobiju kukuruz.

Samo se po sebi razumije, a i pravedno je, da kukuruz besplatno dobiju u prvom redu oni, koji faktično ništa ne posjeduju.

Pisac formulira šest tačaka, na koje mu odgovaramo:

Prvo: Aprovizacija nije nikakova politička ustanova, pak da bi u njoj morale biti zastupane sve stranke. Aprovizacija će se voditi savjesno, u redu i ne će biti nikome krivo, jer će biti vodjena po strogim vladinim napucima. Kad bi se u Aprovizaciju, kao u nekakvu konstituantu delegirale sve stranke, onda bi se moglo vrlo lako dogoditi, da budu tamo i oni, koji su nekad služili u ozloglašanim austrijskim ratnim Aprovizacionim uredima, u kojima su se zbivala takova spiritistička „čudesna“ da su njeni upravnici natkrilili i samu Eusafiu Paladino.

vere katoličke, ma da su, zapravo, dosta mlaki bogomoljci. U celom Varošu nema no jedna crkva, i ako bi, srazmerno gradu, trebalo da ih je barem dvaestak. I to je znak da su šibenski varošani pravi, pravcati Srbi. Kako već bilo, katolička ih vera nije odrodila, kao mnoge druge. U Varošu će, otprilike, biti dvostruko više stanovnika no u samom gradu, dakle oko četiri hiljade duša. Sa svojom braćom „starog zakona“ (kojih će biti do sto kuća) oni žive u najlepšem skladu.

Ova šibenska zagrađa dala su knjizi, umetnosti i nauci nekoliko odličnih ljudi, čije zasluge sav obrazovani svet priznaje ili kojima se, u najmanju ruku, ponosi celo naše pleme. Takvi su ljudi bili: Andrija Medulić (Schiavone), Antonije Vrančić (Veranzio), Božidar Petranović, Sima Matavulj, Nikodim Milaš. Iz te sredine, ma da iz same varoši, izleteo je i Nikola Tomaseo, italijanski vaspitanik i

Drugo: Neka se pisac ne bo da će aprovizacija dijeliti stvari uz kakove obveze, jer ljudi koji budu na upravi, nisu vični ni naučni da se kite tugjim perjem, kao što su to nekada radili, a i danas rade baš istomišljenici nepoznatog pisca. Ovdje stavljamo tačku u rezervu da o ovoj crnoj stranici progovrimo u zgodno vrijeme.

Treće: je neprizvatljivo i nezvedivo stoga, jer bi time bio onemogućen pregledan rad i kontrola. U nikoga ne upiremo prstom niti sumnjičimo, ali danas, kad imade trgovaca kao gljiva iza kiše, mogle bi se lako izroditi ne samo nesuglasice, već i malverzacije, kontrola bi bila teška, a što je najgore, bilo bi to, da bi dijeljenjem i rasprodajom preko svih novopečenih trgovaca nastale malverzacije, ne toliko u pogledu nedozvoljenog povišenja cijene, već pravedne razdiobe, o kojoj bi ovisio sav moral prave aprovizacije.

Četvrto: pisac „R-a“ neka budućoj aprovizacionoj upravi navede, gdje bi se mogli nabaviti najbolji i najsolidniji „katanci“, sistema Wertheimova ili njemu slična. Na taj način spasit će se hrana od vanjskih lupeža, dok ne će se odnositi i „ispod ruke“ prodavati, jer rekostmo-nismo u doba austrijskih aprovizacija. I na ovo ćemo se posebno osvrnuti i onda će mnogi proklinjati pisca „R-a“ što je ludo probudio mrtve.

Peto: nije u redu, jer voditi račune badava ne znači istodobno plaćati kamate. U koliko smo doznali, aprovizacioni računari vodit će se u tu svrhu naročito sastavljenim knjigama, bez muke i komplikacija, a novac će biti odnosno može se polagati kod jedne od mjesnih banaka. Niko pametan ne sjedi na novcima pa ne će ni optina.

Šesto: nema mjesta kao ni prvo jer aprovizacija nije nikakova konstituenta. Da će biti jedan gradski odbor, u kojem će biti zastu-

kulturni radnik, no uvek verni sin svoga naroda, čuveni pisac Iskrice, koji je još u prvoj polovini prošloga veka, prorokom vidovitošću, Srbiji namenio ulogu jugoslavenskog Pijemonta i svoje zemljake upućivao da teže „vaskrsloj Srbiji“, jer je njihova budućnost u zajednici sa tom zemljom.

Želja velikog Šibenčanina danas je, eto, postala savršeno delo. Samo još treba da Italijani, za čiju je slobodu i kulturu ovaj umni primorac toliko uradio, prime k srcu njegov mudri savet, te da ludo ne preziru i ne izazivaju svoje jućerašnje saveznike a današnje dobre susede, „jer prezreni narodi često drže u svojim rukama ključeve budućnosti“.

U ovom opisu ima mnogo toga što je zastarilo i ne odgovara današnjem vremenu ni faktičnom stanju. Što je u Šibeniku po drevnom poreklu baš srpsko a što hrvatsko, to je po našem mišljenju bezplodno i štetno raspravljanje.

Tim počimlje nezadovoljstvo i bratimi s toga predložiše odbor za pregledanje računa. Fra Ivica to prkosito odbija govoreći da niko ne treba da račune pregledava a u samoj crkvi preko mise reče bratimim: „Što je Vaš odbor? Ja bih ga žedna preko vode preveo!“ Sa fra Ivicom se nije moglo dalje govoriti, pa je zahvaliti ustrpljivosti bratima da nije došlo do oštra sukoba.

Ovo je sve priopćeno i župniku, buduće se vidilo da je i on dionik uloge fra Ivice. Saopćila se je stvar gosp. Don Tanbuči, ondašnjem upravitelju bisk. kurije, koji je kazao da mora biti onako kako bratimi kažu. Kod istog su bratimi bili još četiri puta, koji je pak svaki put govorio drugčije a zadnji put da on u tom poslu pere ruke. Licumjerci! Bratimi.

Op. ur. Postupak fra Ivice nije ni dopušten ni zakonit, jer državna vlast je ona, koja mora voditi kontrolu u gradnji crkava kao i o troškovima za popravke itd.

Murter, 10. II. 1922.

(Naša pučka škola bez upr. učitelja). Imade već mjesec dana odkad nam je nenadano bio premješten naš upravljajući učitelj g. Petar Troskot, ne znamo upravo kojeg razloga, ali mislimo što nije bio frankovačko-radičevske misli, već čista jugoslavenska duša, a takvi se ovde ne trpe. Od toga vremena pa sve do danas još upr. učitelja nema.

Doduše poslaše nam u zamjenu učiteljicu, a od prvo imali smo dvije, kojima svaka čast na njihovom radu i požrtvovnosti, ali pitamo da li su iste dostatne da obdržavaju pouku u školi od preko 300 djece? Znamo da školsko nadzornništvo ne raspolaže sa mnogo učiteljskih sila, nu za čudo nam je da nam isto radi nečigovih hira i prohtjeva diže vrijednu silu tako da IV., V. i VI. godišnji tečaj stoji raspušten! Naše učiteljice nijesu tome krive, jer se iste zauzimlju koliko god mogu, da ugoae i udovolje svojoj dužnosti. Toliko do znanja pokr. škol. nadzorništvu.

Sabić ispjevao mu je dirljiv sonet. Vječna mu pamjat!

Ples vatrogasaca. Kako je bilo predvidjeti, ples je naših dobrovoljnih vatrogasaca uspio vanredno lijepo. I materijalni je uspjeh bio povoljan.

Osvjetljenje. Nakon 9 dana gradske tame, u srijedu uvečer pojavilo se električno osvjetljenje, koje je izazvalo veliku radost.

Gostiona. Bivša gostiona Njeguš na obali, presla je u vlasništvo g. M. Jurasa. Gostiona je uredno preuređena i snabdjevena svim potrebitinama za putnike.

Osvit. Građanski sportski klub „Osvit“ priredio je sinoć vrlo uspješno plesno veče sa lutrijom.

Zemljoradnička štionica priređuje sutra u prostorijama Državnog Doma veliki ples. Početak u 20 sati.

Zdravstvena uprava Kotara saopštava nam, da je Ministarstvo Narodnog Zdravlja kao i u drugim gradovima otvorilo i u Sibeniku besplatnu ambulantu za venerične i kužne bolesti. Cilj je, te ambulante, da pruži besplatno pregledanje i liječenje svim bolesnicima bez razlike spola i staleža, koji boluju od kakove venerične bolesti. Ambulanta nalazi se u zgradi pokrajinske bolnice.

Šart Lovro Botice. Ovaj grozni slučaj nije nas ispunio samo dubokim žaljenjem za pokojnikom, već nam daje povoda i prigode, da se začuđeni moramo pitati, kako je do ove tragedije moglo uopće doći. Eklatantnijeg dokaza, da se kod državnog redarstva svrstalo ljudi s koca i konopca, ne može da bude, jer kako da se povjeri sigurnost života i imanja takovim ljudima, koji se na najnevjerovatniji lakoumni način igraju ubojitog oružja, te sramotno proizvadjaju nered i krvoprolića. Mi znamo da je pokojni Botica bio svim podređenima i otač i majka, više drug, nego starješina, pa je grozno i pomisliti, da bi bio postradao od ruke onih, koje je pokojnik volio i pomagao, ne znajući da pomaže i voli one, koji su kadri, da ga bez razloga usmrte. Treba energična ruka, da sve u red stavi, treba bezobzirnost, jer samo tako imat ćemo pouzdanje u čuvare mira i poretka.

Umrla u gradu. Opće žaljena Marica Vikario, rođena Antunac, podlegla je teškim ranama zadobivenim pred malo dana od svojeg muža. U srijedu je preminuo Mijo Gubrina u 80. godini života. Vječni pokoj!

Brionski sporazum. Iz skupštine Jug. ribarske zadruge u Splitu razabiremo, da zaključci prihvaćeni u brionskom sporazumu, ne davaju talijanskim ribarima one pogodnosti koje su uživali u bivšoj Austriji. I pravo je, da u slobodnoj Jugoslaviji naši ribari imadu sve odlaksice. U bivšoj Austriji prava su naših ribara bila zastupana od tuđinaca, naprotiv u Brionima vo-

dili su pregovore naši ljudi pod vodstvom g. ministra dra. Krstelja.

Novi gost. U ponedjeljak stigla je u našu luku talij. torpiljarka „Abba“, da zamijeni torpiljarku „Orsini“. I ovom prilikom naglašujemo, da je to za nas uvijek samo provokacija, pa mi uvijek prosvjedujemo proti usidrenju talijanskih lađa u našoj luci.

Vrijeme. Iza mećave, silne poledice i zestoke bure, koja je prošle nedjelje vladala u našem gradu, nastupiše lijepi zimski dani.

Mili pokojnici. Zadnjih dana preminulo je mnogo osoba u našem gradu. Nesmiljenoj smrti podlegoše i mladi životi pravnik Baljkasa, gimnazijalca Matijevića iz Zablaca, te realca Milića. Dok svim pokojnicima zelimo vječni mir, ucviljenim roditeljima izrazujemo toplo saučešće.

Državna zaštita djece i mladeži. Preporuča se povjerenicima državne zaštite djece i mladeži šibenskog kotara, da savjesno i hitno nastoje udovoljiti potražbama okružne državne zaštite djece i mladeži u Sibeniku, a sve za dobro naše siročadi, čiji oci poginuse za ostvarenje našeg oslobođenja i ujedinjenja.

Sokolstvo. Dne 29. januara t. g. na izvanrednoj glavnoj skupštini izabrani su delegati za župsku skupštinu, koja se obdržavala dne 5. veljače u sokolskim prostorijama u Sibeniku i to slijedeći: Kovačev Pavo, Panjkota Ćiril, Blažević Andrija i Belamarić Ivo te dva zamjenika.

Upozoravaju se svi oni članovi, koji su ma bilo s kojeg razloga oprošteni članarine (osobito đaci) da su i oni dužni uplatiti po 5 Din. za garancijski fond sletu u Ljubljani, kao i 1 Din. župskog, a 1 Din. saveznog doprinosa.

Svi oni podupirajući članovi sokolskog društva u Sibeniku, koji kane prisustvovati I. jugosl. sve-sokolskom sletu u Ljubljani, nek se najdalje do konca februara prijave kod tajnika F. Babića.

Pozor vježbači! Redovne vježbe po ustanovljenom rasporedu počimlju odmah nakon uređenja električne rasvjete.

Jugoslavensko lovačko udruženje u Sibeniku. Kad se je gradom raznijela vijest, da će lovačko društvo dati svoj ples na zadnji dan poklada, mnogi su se slado-kusci pitali: Čemu u Sibeniku lovačko društvo, kad su na našem trgu zečevi i jarebice prava rijetkost. Njihovo je shvaćanje posve oprečno cilju društva, koje ide metom gajenja i povećavanja plemenite divljači a ne tamanjenja i uništavanja. Cijela kulturna Evropa uredila je svoje lovačke reviere, izdala lovačke zakone samo kod nas još je sve pustopaša. Ipak je uspješno, zahvaljujući bistrini šibenskog teškaka, da se i u nas i na tom polju korakne kulturnim putem i ustrojilo se je lovačko društvo lijepim brojem članova (oko

GRADSKA VIJESTI

„Demokrat“. U prošli petak nije izašao naš list radi pomanjkanja električne struje.

Strossmayerova proslava. Pred dupko punom velikom dvoranom „Državnog Doma“, 5. ov. mj. proslavljena je 107. godišnjica rođenja velikog vladike J. J. Strossmayera. Proslava je započela sviranjem orhestra sokolskog društva, a zatim nastupiše pjevački zborovi. Sve tačke bijahu otpjevane i izvedene savršeno, pri čemu pjevači i članovi orhestra bijahu pozdravljeni burnim odobravanjem, a naročitu hvalu i priznanje zaslužuje Maestro Gotovac, pa je bio jednostavno aklamiran. — Zatim je predsjed. Jug. Matice Dr. M. Perko- vić održao osobitim plamenom vanredno spomen-slovo o velikom Strossmayeru. Pošto je pregledno prikazao život i rad velikog biskupa, isticao je njegove neumrle zasluge, po čemu veliki vladika pripada cijelome jugoslavenstvu, a poslije vatikanskog koncila (1871.) ulazi po svojem djelovanju i po glasu koji uživa i u svjetsku historiju. — Prilikom proslave sabrana je oveća svota za Jug. Maticu.

† **Lovro Botica.** U noći od 12 na 13 ovog mjeseca u 37. god. života i u naponu životne snage pao je žrtvom svoje dužnosti polic. komesar Lovro Botica. Ovaj težak slučaj duboko se kosnuo čitavog građanstva, a osobito poznavatelja i prijatelja našeg milog pokojnika, koji su poznavali njegove uvijek poštene osjećaje i čelično rodoljublje. Svršivši gimnaziju u Dubrovniku, te pravne nauke u Zagrebu, posvetio se je bio sudačkom zvanju. Crni udes je htio da je morao veći dio svoje mladosti proboraviti u vojsci gubeći tako u tutanj svoje lijepe mladenačke dane, a tamo smo na

teškom iskušenju mogli upoznati najbolje njegovu plemenitost i dobrotu kao i intimne jade. Čim je nastalo rasulo države, koju je iz dna svoje duše mrzio, poleteo je odmah da sve svoje što mu je još preostalo, dade u službu domovine. Kao idealistu nije ga još dirnulo ono gorko razočaranje, što je već bilo ogorčilo mnoge njegove drugove. Posvetio se zanimanju vrlo teškom i puno odgovornosti, a vršio ga je kako je najbolje mogao i znao. Njegovu naglost i ljutinu mnogi su tumačili kao zlo, ali su se i varali, jer kolikima je došao u susret i pomogao, a iza tobožnje ljutine krila se je iskrenost i dobrota. Tako u nedjelju večer ovog mjeseca htio je da umiri dva redara, koji su se svađali i bili u nešto pripitom stanju. Čim je to pokušao, pogodilo ga je tane iz revolvera u glavu, uslijed čega je odmah pao u nesvijest, te je nakon par sati preminuo u bolnici. U utorak po podne bio mu je sjajan sprovod uz učestvovanje velikog broja građanstva.

Cjelokupno građanstvo ispratilo je rodoljuba L. Boticu do hladne ploče. Sprovod mu je bio veličanstven. Razni predstavnici vlasti iz Splita i veliki broj prijatelja pohriše, da ga isprate. Lijes su nosili njegovi najmiliji državni redari. Vojska, žandarmerija i časnici pravili su špalir. Iza crkvenih molitava, oprostio se sa dragim pokojnikom g. Dr. Lederer i glumac Pavić. Na grob je položeno preko 30 vijenaca.

Tužna rodbina, kotarsko poglavarstvo i komisarijat državnog redarstva izdadoše ganutljive osmrtnice za neprežaljenim pokojnikom. Splitske novine posvetiše njegovoj uspomeni krasne nekrologe. P.

pani — ne sve stranke! već svi staleži, o tom nema govora. Samo u taj odbor ne će smjeti ući oni, koji su bili u austrijskim aprovizacionim odborima.

Interesantno je, da pisac „R“ nijednom riječi nije spomenuo austrijske aprovizacije i povukao paralelu između njih i ovih, koje se imaju da osnuju i radi toga gotovo smo posumnjali da onaj članak nije napisao poznati „R“ pisac već neko treći, koj govori po svoj prilici iz prakse i koji se u duši ponadao, da bi mu mogla sjekira u med i da mu je nadošlo vrijeme da će se opet badava najesti pršuta, pilića, jaja i janjaca.

Od kukuruza koji ima biti poslat, pisac hoće da napravi glasovitu „gozbu otpadaka“ sjećajući se vrlo dobro što je bilo u doba „Egipatskih lonaca“, kad je vagonima nestajalo robe i kad je hrana misteriozno izčezavala kao i ona svježja ruža u Londonu na jednoj spiritističkoj seansi, koju je jedan prevarant proskao kroz zdravi zid sa kapljama rose i netaknutu. Odlučno ustajemo protiv netemeljitog sumnjičenja i upoređivanja naše narodne ishrane sa onom austrijskom u doba rata.

Sibirska zima.

Od nedjelje 5. na ponedjeljak 6. ov. mj. okrenula je ovdje strašna bura. U ponedjeljak sa kišom bogovjelnog dana, produžila je duvati ednako sa žestinom. U utorak, pomiješana bura sa snijegom i groznom poledicom, niti u ludoj brzini zaostajala za senjskom. Udarci bure bili su tako jaki i silni, da su nešto usljed leda, snijega i bure rastrgane gotovo sve telefonske i brzajavne žice. Jednako tako u samom „donjem polju“ srušila je bura bezbroj brzajavnih stupova, polomila suvoga stabla i usjeve.

Električna Centrala Ante Šupuk i Sin pretrpila je, usljed bure i ovog nevidjenog nevremena ogromnu štetu, jer je bura polomila žice i srušila bezbroj stupova, pa i gvozdenih. Radi toga grad je ostao u potpunoj tami.

Nekvalifikovani trgovci, kojima poglavarstvo kao obrtna vlast daje bez preispitivanja obrtnice, od Din. 7 povisiše cijenu petrolulju na Din. 10 litar.

Parobrodi iz Bakra ili dolaze sa ogromnim zakašnjenjem ili uopće još nisu stigli. Roba, koja je parobrodima stizala u Šibenik, nije uopće ni iskrcana, jer je po onom kristalnom i sibirskom ledu svaki rad bio nemoguć.

Željeznica također nije odilazila ni pravcu Knina i Splita, jer je na stanicama u jednom komadu leđa. Isto tako pred poštanskom zgradom i na „Poljani“ izgledalo da je sve jednog brušenog stakla i u jednom komadu.

Štetu, koju je počinilo ovo nevrijeme procjenjuje se na više mi-

lijuna kruna. Pozitivno je da za barem 1—2 sedmice ne će biti uspostavljen telefonski i brzajavni promet sa Šibenikom isto toliko vremena da će grad ostati u tmini.

I Skradin je bio bez električnog osvjetljenja, jer je glavna žica, koja ide preko Krke, još u ponedjeljak popucala.

Svi su krovovi kuća bili kao prevučeni debelom korom leda, sve ulice i zidovi kuća te izgledalo na suncu kao kristalni začarani grad.

Bura i poledica god. 1917 nije ni izdaleka slična ovoj današnjoj, a i stariji ljudi ne pamte.

Naši dopisi.

Tijesno, 3. II. 1922.

Dva puta su nasamarili gosp. urednika „Raskovana“ vijestima o našem sucu gospodinu Kamenaroviću, osobi na svome mjestu, uljudna i mirna, koja ne bi ni muhi zla učinila. Gospodin se je urednik donapokon dotakao obiteljske intimnosti gospodina suca, što odgovara odgoju gosp. urednika, ovdje dobro poznatog.

U subotu i nedjelju vrijedni diletanti priredili su 2 predstave. Čist prihod namijenjen je u korist fonda za Strossmayerov spomenik i za školske knjige siromašnoj djeci. Pri tomu se osobito istakle učiteljice Tolja i Dunkić.

Na svojoj godišnjoj skupštini sokolsko je društvo izabralo starostom g. D. Gjelpi, blagajnikom g. A. Obratova, tajnikom g. J. Olivari, a odbornicima: Ivana Lucića, Zurića Vicu, Cervelina Ivicu i Branka Jajac.

Skradin, 4. II. 1922.

(Sv. Savska zabava). Hvala budi našoj svijesnoj omladi i, a ponapose braći Skubonja, Njeg. Dragišiću i Anti Šupuku, ove godine prvi put u slobodi proslavismo sv. Savu.

Sv. Savska zabava, koja se davala u pomješćima Jugoslavenske Čitaonice, blagohotno ustupljenim, ispala je na sveopće zadovoljstvo.

Himna sv. Savi bila je skladno ispevana od mješovitog zbora kao i Jenkovi „Bogovi silni“. Narodne himne, kojima se zabava otvorila, bile su tačno i dinamično otvirane od mjesnog tamburaškog zbora, koji je te večeri pokazao svoju sposobnost i u sviranju drugih komada.

Slovo o radu i idejama sv. Save, g. Stevo Dragišić, bilježnik, govorio je vrlo uspješno.

Naši mladi diletanti: gce. Marija Lucić, Neda Marin, te gg. Krste Škubonja, učitelj, Vlade Škubonja, daroviti Ante Šupuk i Njegoslav Dragišić predstavljali su Popovićevu komediju „Laža i Paralaža“ razumijevanjem baš dobro. Dekoracije g. A. Šupuka, izrađene na brzu ruku baš za taj komad, uspjele su odlično.

Dvorana Jug. Čitaonice bila je prepuna publike, te se do rane zore igralo uz svirku klavira našeg

Časovitu sliku pružao općinski perivoj, u kojem su sve grane bile presvučene ledom i snijegom te se prignule k zemlji kao pune ploda. Imade dosta iskidanih graña po glavnoj cesti.

Skalja na ulicama sva je bila u jednom komadu leda pod debelom i ledenom naslagom smrznutog snijega.

Lokalni parobrodčiči za Skradin, Rogoznicu i Betinu nijesu odlazili a neki se nisu mogli ni vratiti.

I tako, dok se drugi vesele nevino snijegu, mi smo od njega stradavali, a država pretrpila ogromnu štetu.

požrtvovnog g. Rudolfa Bulata, carinara iz Šibenika.

Isti se program obnovio za vojnice i djecu u nedjelju, ali na žalost dvorana je bila preuska za onoliki broj slusalaca.

— U Rupama su klerikali počeli se jatići oko Steve Korice i organizirati se, da uletu u borbu za glavara. Stevo Korica svoje „uslužnosti“ je pokazivao biračima časteći ih i jamčeći za njih. No na današnjem mezevu pobijedi svijest, te je glavarem seoskim izabran ogromnom većinom glasova i to ponajboljih ljudi u selu, nepatvoreni rodoljub i čelični borac Šimun Tepić.

Pravom se prebacuje nadležnim faktorima, što još u službi trpe cestara Stipu Pulića, poznatog prijatelja Talijana, te bivše Austrije, jedinog namještenika, koji je u ovoj općini primao platu u lirama od talij. okupatorne vlasti.

Danas je on dobio i platu od naših vlasti. Imaju pravo, što činovnici rodoljubi u to upiru prstom i što neki sebi prebacuju, da su ljudi bili, što i oni nijesu skupe lire primali, mješte jeftinih kruna i uz to bili proganjani. Dok se i još potrebni činovnici trpe zašto i oni, koji lako mogu da budu naknađeni drugim jednako sposobnim ljudima.

Neka nadležni učine kraj ovoj sramoti i nepravici.

Ponovno nam parobrod ne stiže, jer nema ugljena. Kad će se jednom srediti taj spor sa „Siverićem?“ Čitava ova općina, te za leđe: Benkovac, Obrovac i Kistanje upućeni su na Šibenik zbog trgovine i vlasti, a mi otcijepljeni od te žile kucavice zbog hirova jednog društva.

Ježera, 10. II. 1922.

Začudilo nas pisanje: „Narodne Straže“ br. 4. od 28. I., gdje govori da naš glavari nije zakonito izabran. Ta imao je 48 glasova većine pred nametnutim popovskim kandidatom, koji je dvaput bio u tamnici za ubojstvo. Naše je selo potpuno demokratsko, a kamo li nezreli mladići. Demokrati su osnovali Jug. Čitaonicu sa preko 50 članova, pa se naš župnik nema da ljuti ni zašto, ako nas uopće nema. Nego mi molimo starije

vlasti, da nam župnika makne što prije iz mjesta, jer on je onaj koji buni svijet da ga dovede do nemira i nereda. Popovski napadaji na našu učiteljicu nijesu opravdani, a na laži i podvale nije se vrijedno osvrutati. Mješćani.

Zlarin, 8. II. 1922.

Iza odlaska Talijana iz ove varoši, naše pučanstvo, stekavši željenu slobodu, umah je shvatilo njezino značenje te se je dalo na rad.

Tako sada imamo u mjestu: Jugosl. Čitaonicu (obnovljenu Hrv. Čitaonicu), Prosvjetni odbor, podružnicu Jugosl. Matice, Zaštitu djece, te sada novoosnovani Jugosl. Šport-Klub, a unutar ovoga i diletantsko društvo.

Na rapalski dan bilo je skupljeno preko 1100 Din. za Jugosl. Maticu. Dakle prilična svota ako se uzme u obzir osiromašenje zbog nezaposlenosti naših mornara, nadalje odsutnost velikog broja muškaraca (sele većinom u Ameriku).

Na dan 1. decembra bilo je upriličeno od Jug. Čitaonice opsežno predavanje o našem narodnom jedinstvu. Bilo je brojno posjećeno, a na koncu se je klicalo kralju i Jugoslaviji.

Na 22. I. bila je održana protestna skupština protiv presizanja Talijana, kao i protiv boravka njihovih ratnih lađa u našim lukama. U tom smislu bio je otposljan brzajav u Beograd, a uz prisustvovanje mnogobrojnog pučanstva.

Na Strossmayerov dan bilo je održano predavanje, zatim mala predstava sa zabavom, sve skupa je izvanredno uspješno. Mimogred spominjemo, da se je ispravno shvatila odgojna svrha drame, radi toga će se predstave održavati skoro svake nedjelje.

Na istoj zabavi sudjelovala su naša braća Rusi i priuštili nam sjajan užitek svojim vokalnim koncertom ruskih pjesama.

Utješljiva je pojava, što u svim gore spomenutim društvima stoje naši ljudi, a nema ni traga crnim, crnožutim, Radićevcima i drugim, tako da je na nekadašnjoj glavnoj skupštini Jugosl. Čitaonice bio jednoglasno ponovno izabran prvašnji zaslužni odbor.

Na skupštini potrošno-obrtne zadruge „frenuo“ je napolje iz odbora famozni „sindaco“.

Čini se da ih je za Italiju vrlo malo optiralo i to nekoliko zavedenih protuha.

Vrulje-Bilice, veljače 1922.

Bratimi Gospe od Pomislljaja dogovorno sa župnikom ustanovise nutarnji popravak crkve.

Fra Ivica Bronić uzeo tu stvar u svoje ruke, ali pri tome pitao da mu se dade ljudi — bratima, koji će mu pomagati u savjetu i nadgledanju radnje, što mu je od bratima bilo i dato.

U mjesecu studenom pr. g. isti fra Ivica utjerava rasporez za trošak po svojoj uvidavnosti i bez dogovora s odborom.

300). Uz zdravu i lijepu zabavu od koje se članovi nadaju imati bar moralne koristi, razvija se u našem narodu smisao za prirodnu ljepotu, za ekonomsku i higijensku važnost šuma, ptica pjevica i sumarica, smisao za međusobnu kolegijalnost, red i poštivanje zakona, ljubav prema cijeloj a napose užoj domovini i njezinim prirodnim ljepotama. Ti ciljevi sami se preporučuju općoj simpatiji.

Porota. Uslijed pravorijeka porotnika bila je jučer na kaznu smrti osuđena Antula Pekas Ivina, koja je u decembru pr. g. umorila svoga muža, kako smo već javili.

Parobrodarski lokalni saobraćaj uslijed pomanjkanja ugljena je opet zapeo na veliku štetu okolnog područja.

Glibina na najprometnijem mjestu, od Poljane do Bolnice je nešto nevjegjena. Općina bi trebala da posreduje kod drž. vlasti, da ova sramota prestane.

Električna Centrala Ant. Šupuk i sin stavlja ovijem na znanje svim svojim pretplatnicima, koji do danas nijesu još podmirili rasvjetu za godinu 1921, da će onima, koji to nebi učinili u roku od najdalje osam dana, biti prisiljena prekinuti bez daljne obavijesti opskrbu električnom rasvjetom te zaostatke utjerati sudbenim putem.

Naša borba.

II.

Dan 12 juna prošle godine dočekao je naš narod svoje oslobođenje u okupiranim krajevima velikim oduševljenjem ali i duševno izmoren. Gotovo trogodišnji pritisak talijanske propagande, skućenje svake političke slobode na minimalu mjeru, strpljivo i nestrpljivo očekivanje riješenja pitanja naše budućnosti te napokon grozničava napetost izčekivanja izpražnjenja moralo nam je iza groznog i sudbonosnog svjetskog rata proizvesti znatnu duševnu izmorenost.

Narod je do tog oslobođenja stajao pod vodstvom narodnih vijeća, koji su se sastajali samo od ljudi čiste prošlosti, kojima se narod bez prigovora podvrgavao a koji su zdušno i u granicama mogućnosti vršili onaj teški zadatak. Za vrijeme okupacije narod je bio složan i u jedinstvenoj fronti prema nasilnom tuđinu. Među nama nije bilo razmirica i pred krutom činjenicom, daleko od razdora i

stranačkog trvenja, koji je do nas tek iz daleka iz domovine dopirao, skućeni u tom ropstvu, prigrlili smo mi politički program demokratske stranke.

Imajući krutu zbilju pred očima prošlo nas je neizbrisivo uvjerenje da nam je pred moćnijim susjedom spas u jedinstvenom narodu, koji živi u jedinstvenoj državi.

Svi mi, koji smo s narodom trpjeli, nijesmo ni shvatili mogli što još žele ti mnoge stranke i strančice u domovini, kad imaju slobodu i ujedinjenje. Začuđenjem i potpunim nerazumijevanjem promatrali smo događaje u oslobođenim krajevima, koji su do nas dopirali kao bolna jeka. Kako da shvatimo pojavu Radića, zajedničara, čokorilovaca i autonomista? Mi smo osjećali porive i pozive naše čiste duše i osjećaja, provlađujući noći i dane u čežnji i mržnji; vidjeli smo snagu prekomorskog grabežljivca i u naslućivanju da naša sloboda visi o tankoj niti, a i o slozi i jakosti našeg zaleđa, u vječitom strahu da bismo morali pred silom ostaviti naše domove i ognjišta, naše poimanje o slobodi i ujedinjenju bilo je uzvišeno i čisto, spravni da za nju svaku žrtvu doprinesemo. Je li se na sve to zaboravilo i tak brzo?

Po ulicama Šibenika, po našim domovima razlijegao se glas jedne duše, jednog naroda: „Jugoslaven-ska mati...!“

Naše majke, žene, sestre i kćeri mjeseca prvo šivale se jugoslaven-sku zastavu da ista bude lepršati visoko, sjajno i uzvišeno na dan isčekivane slobode kao što je uzvišena i sama. Svi mi u osjećaju i duši bili smo jednaki onim našim jadnim zarobljenicima u Istri, Trstu i Gorici, koje se jednako, kao i mi onda, danas tužno pitaju: „Zašto hoćete da rastepete državu našu, zašto nijeste jedni, zašto hoćete silom da budete sićušni i slabi i da nam trujete dane našeg bolnog očekivanja?“

Ne samo ratne patnje, već ono najgore trogodišnjeg robovanja nemilom tuđinu bilo je kao čistilisti-

šte, u kojem smo pročistili našu dušu i razbor. I mi smo danas Jugoslaveni, koji ne prave razlike između Srba i Hrvata, koji hoće da je od Soče do Soluna jedan jedinstveni narod i jedinstvena država. Preko tužnih uspomena plemenskih razdora povuklismo koprenu vječne zaboravi. Oprostili smo pogreške sebi i drugome, ali ne ćemo da se pogreške obnavljaju, ne ćemo da nas potomstvo žali ili proklinje, ne ćemo da se cijepamo niti da budemo plijen grabežljivim susjedima koji iščekuju na lagan i tečan zalogaj a s kojim samo kao narod imamo da kad li tad li obračunamo.

Ovakovog mišljenja, dubokog uvjerenja i osjećanja bili smo svi skupa; mi, koji smo u Srbiji malenoj i junačkoj gledali već prije rata svoj Pjemont i oni, koji su svoju slobodu i državno uređenje gledali u okviru propalog bivšeg austrijsko-madžarskog habsburškog carstva, a koji su iza sloma kraj svojeg neostvarenog ideala ostali posramljeni, povučeni i i pokunjeni.

Ipak, što nijesmo predviđali, to

se danas događa. Ovi ljudi se opet danas kreću, ovi ljudi jadne prošlosti, ruju i lagumaju te izlaze na površinu zaboravljajući što je nekad bilo i što su nekad bili. Danas doživljujemo da nas uprav ti ljudi uče što je: dobro i pošteno, što je sloboda i tobožnja ravnopravnost, oni hoće da stvaraju ovu državu i ne sjećaju se više da su uprav odlikovani bili kao crnožuti stupovi.

Jeka stranačkih borba u zaleđu dopirala je i do nas. Ista nam je prouzrokovala mnogo puta zebnju u našem srcu pred neizvjesnim, što nam ima neminovno doći a što će nam razbiti duševni mir te slogu i jednodušnost u narodu.

Mi nijesmo čežnuli za vlašću niti tu vlast imamo. Mi do danas nijesmo ni u čemu suodlučivali, nas nije niko za ista pitao, mi ne nosimo nikakvu faktičnu suodgovornost za hotične ili nehotične pa bilo čije greške ili propuste. Mi smo samo program demokratske stranke sdušno prigrlili vidjevši u istom naše želje i put kojim za opće dobro moramo ići.

Vlastnik i izdavač: DR. V. SMOLČIĆ
Odgovorni urednik: DR. ČEDOMIL MEDINI
Tisak grafičkog zavoda E. VITALIANI.

Solidno! Ukusno! Jeftino!

Zastupstvo i esklusivna prodaja Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šibenik i sjevernu Dalmaciju.

SREČKO BOGIĆ

ŠIBENIK

44. GLAVNA ULICA 44.

En gros et en detail.

SLAVENSKA BANKA d. d. :-: ZAGREB

prije NARODNA BANKA

.. .. PODRUŽNICA ŠIBENIK :-: CENTRALA ZAGREB Ilica br. 7.

Uplaćena glavnica K 100.000.000. - Pričuva K 30.000.000.

Ulošci preko K 250.000.000.—.

PODRUŽNICE: Beograd, Brod n/S., Bjelovar, Dubrovnik, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Vršac.

Ispostava: MONOŠTOR.

AFILIJACIJE: Jugoslavenska industrijska banka, Split. — Bankhaus Milan Robert Aleksander, Wien I., Augustinerstrasse 8. — Balkan-Bank R. T., Budimpešta.

AGENCIJA: Buenos Aires, Rosario de Sta Fé (Argentina). ZASTUPSTVA: Lima (Peru), La Paz, Oruro (Bolivia), Antofogasta, Valparaiso, Punta Arenas, Santiago (Chile); Rio de Janeiro (Brazilija), Montevideo (Uruguay).

Prima uloške

na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete, te obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

Jadranska Banka a. d.

BEOGRAD

Cavtat

Celje

Dubrovnik

Ercegnovi

Jelsa

Korčula

Kotor

Kranj

Ljubljana

Maribor

Metković

Sarajevo

Split

Sibenik

Zagreb

BEČ

TRST

OPATIJA

ZADAR

NEW-YORK:

FRANK SAKSER STATE BANK.

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK :-: (DALMACIJA)

agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao,
poveljeni trgovačko-pomorski mešetar.

Brzjavlj: Agentur Jadronja - Šibenik. Telef. Interurb. br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih eksportnih tvrđki i tvornica;
sve kolonijalne robe, pšeničnog brašna boljeg domaćeg mlina,
kao i mekinja, kukuruza, zobi itd. — Likera, Siropa, finih vina
i šampanjca. — Izravni uvoz iz inozemstva: sira Parmizana
i Ementhalera, te Estrata konzerve pomidora, Mortadele, Ruskog
originalnog čaja, Modre galice, sumpora itd. — Sardine u ulju
i u bačvicama slane srdjele najveće dalmatinske tvornice. —
Karbidi tvornice Jajce (Bosna) koji sadržaje 200—300 litara
acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu
mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jedno-
lično svjetlo, bez ikakvog neugodnog mirisa. — Petroulje u
sanducima i bačvama izvrstno rafinirano. — Domaće rafinerije,
benzin i mineralna ulja svih vrsta najfinije rafinirano, oxigen u
tehničke, medicinske i znanstvene svrhe, kiselina za akumulatore.

Uzorci, ponude i razjašnjenja na zahtjev
badava i franko. — Prima se naručbe
svakovrsnih pečata i tabla uz tvorničke
cijene.

Zastupstvo za špediterske poslove u svim većim mje-
stima cijelog svijeta.

Stigao nam je

ORIGINALNI GRČKI KAMEN

ZA

MLINOVE I MLINSKE INDUSTRIJE

NAJBOLJI I NAJPRIKLADNIJI

Rasprodaje:

Nikola Dragišić - Skradin

Gjuro Vojvodić - Knin

Glavno skladište kod

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK